

PROGRAMJAVASLAT

EGYETEMES TÁRSADALMI FELELŐSSÉG - CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY

A CSR rövidítéssel elterjedt nemzetközi program a társadalmi és környezeti tudatosság elősegítését tűzi feladatként a gazdasági, adminisztratív és kulturális állami és civil szervezetek tevékenysége elé a környezetvédelem, az etika, az egészségvédelem, az emberi jogok területén. Az Egyesült Nemzetek Szervezete által is támogatott program háttérében az az egyre inkább elterjedő felismerés áll, hogy a globalizáció világában nemcsak a gazdasági-pénzügyi tényezőket kell számításba vennünk, hanem a "fenntartható fejlődés" (Sustainable Development) szociális, etikai és környezeti feltételeit is.

A gazdaság, az ipar, a közlekedés, a városiasodás fejlődése a világ szinte minden országában együtt járt a környezeti, szociális és etikai problémák halmozódásával. Ez azután magával hozta a közvélemény, a média, a kormányok kritikai és felelős érzékenysége növekedését. Az egyes államok kormányai, a nemzetközi szervezetek, az Európai Unió ajánlásokat, szabályozásokat és törvényeket hoztak és hoznak ezekben a kérdésekben. A gazdasági nagyvállalatok, az ún. multik, a szolgáltató iparágak számára követelmény, hogy egyre inkább az ún. "három beszámoló" (triple bottom line reporting) keretében lépjenek a nyilvánosság elé, bemutatva gazdasági eredményeiket azok szociális és környezeti következményeivel együtt. Franciaországban például az ilyen vállalati beszámolók a kötelezőek.

Fontos, hogy megkülönböztessük a CSR, az egyetemes társadalmi felelősség területét a sok vállalat által gyakorolt jótékonykodástól (charitable donations and "good works").

A program az üzleti élet, a "business" új olyan megközelítését kívánja előmozdítani, ahol ugyan továbbra is a profit a cél, azonban a közéleti elfogadottsági mutatók javítása, a reklám terén a "teljességre törekvés" (holistic approach to business) jegyében a vállalatok a közösségi élet partnereivé, támogatóivá és meghatározóivá igyekeznek válni.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára, Kofi Annan 1999. január 31-én a Gazdasági Világforum (The World Economic Forum) alkalmával hirdette meg az Egyesült Nemzetek Globális Szerződését (The United Nations Global Compact) és 2000. július 26-án a program hivatalosan is elindult az ENSZ székhelyén. 2004. június 24-én a Globális Szerződés Vezetőinek Nagygyűlésén (Global Compact Leaders Summit) a főtitkár meghirdette az ún. Tíz Alapelv (The Ten Principles) elfogadását és bejelentette, hogy a program központját (Global Compact Office) hat ENSZ-szervezet támogatja (Office of the High Commissioner for Human Rights, UN Environment Programme, International Labour Organisation, UN Development Programme, UN Industrial Development Organization, UN Office on Drugs and Crime). A jelmondat szerint "A gazdaság van az emberért és nem az ember a gazdaságért!". Több más civil szervezet is foglalkozik a lokális és globális gazdasági élet alapkérdéseinek etikai és környezetvédelmi vizsgálatával, például az "Emberközpontú Fejlődési Fórum" (People-Centered Development Forum). Ezek a civil szervezetek az ENSZ Rio de Janeiroban 1992-ben tartott "Környezet és Fejlődés Világkonferencián" (UN Conference on Environment and Development) léptek a világ nyilvánossága elé "Az emberek földje - Cselekvési program a jövőért" -kiáltványban (David C. Korten, When Corporations Rule the World. Tőkés társaságok világalma, Kapu, Budapest, 1996. 405410.).

A CSR program ellenzői arra mutatnak rá, hogy az etikai, szociális és környezetvédelmi szempontok általában szemben állnak a gazdasági élet alapvető törekvéseivel, azaz a profitszerzéssel. Sokan feltételezik, hogy a program csak ott és annyiban talál támogatásra a gazdasági életben, ahol ettől jobb vállalati "hírnevet", reklámot remélnek. Vannak azután olyan területen működő cégek, amelyek már eleve hátrányban vannak, mert olyan tevékenységet folytatnak, ahol szinte elkerülhetetlen a környezetszennyezés (cementgyártás, vegyipar, stb.) vagy a szociális jogok megsértése (európai és amerikai cégek az ún. Harmadik Világban). Többen jóindulatú naivsággal, a materiális gazdasági élet etikai elspiritualizálásával vádolják a programot.

Mindezekkel szemben megállapítható, hogy az utóbbi évtizedekben nőtt a kormányok, a nemzetközi szervezetek, a média és a közvélemény érdeklődése a globalizáció problémáinak etikai, szociális és környezetvédelmi feldolgozása iránt. A Magyar Környezetvédelmi Egyesület a legutóbbi évtizedekben tevékenységével, konferenciáival, az Adria-Duna Szabadegyetem évenkénti programjaival, tudományos tanácskozásaival, kiadványaival bizonyította, hogy környezetünk problémáit nem valamiféle szűk "csőlátással", hanem interdiszciplináris módon próbálja megközelíteni. Segítségét jelentett ebben a folyamatban, hogy egyesületi tagjaink között különböző területek szakemberei és tudományos életünk jeles képviselői is jelen vannak.

Az előzők alapján javaslom a következő egyesületi programot:

2006. október-novemberében rendezzen a Magyar Környezetvédelmi Egyesület a nemzetközi CSR program kérdésfelvetései alapján egynapos hazai tudományos konferenciát az Egyesület tagjainak és meghívott szakembereknek a részvételével. A cél a környezetvédelem etikai és szociális összefüggései interdiszciplináris megközelítésének megvitatása, ajánlások megfogalmazása az oktatás-nevelés intézményei, a helyi és országos közigazgatási adminisztráció számára. Törekedni kell a magyar és nemzetközi nagyvállalatok, a média, a szakminisztériumok, társadalmi és civil-szervezetek (Magyar ENSZ Társaság, Robert Schuman Institute, K.Adenauer Stiftung, stb.) érdeklődésének és támogatásának biztosítására. Ha az Intéző Bizottság mai ülése a tervet elfogadja, akkor az Egyesület 2006. május 6-án tartandó Közgyűlése elé részletes programot lehetne beterjeszteni. A részletes program előkészítését vállalom.

Dr. Harmati Béla